

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-4-3>

УДК 711.4+364.122.5

JEL R11, R12, O47

Н. М. Лисяк

доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту організацій Національного університету «Львівська політехніка», старший науковий співробітник відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», м. Львів
e-mail: natali.bila@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8228-016X>

А. І. Шебель

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін Львівської філії ПВНЗ «Європейський університет», м. Львів
e-mail: a.shchebel@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-8809-7320>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦЕНТРІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ У ФОКУСІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Систематизовано концептуальні засади формування центрів економічного зростання у фокусі регіональної політики Європейського Союзу. Розкрито сутність категорії «центр економічного зростання», в основу якої покладено теоретичні витoki концепції (поліуси зростання, агломераційні ефекти, нова економічна географія) та її сучасні інституційні інтерпретації у практиці ЄС. Запропоновано систему критеріїв ідентифікації центрів економічного зростання в контексті політики згуртованості та place-based approach (економічний, локалізаційний, інфраструктурний, функціональний, урбаністичний, інституційний, критерій просторової зв'язності, часовий). На основі «перехресного» розгляду й теоретичного осмислення розкрито й оцінено закономірності розвитку центрів економічного зростання стосовно якості економічного розвитку, капіталізації нематеріальних чинників, динамізму та керованості. Систематизовано нові підходи до регіональної політики ЄС та з'ясовано основні принципи, фінансові інструменти, інвестиційні пріоритети, новачії періоду 2021-2027 рр. та відмінності від попередніх періодів. Висновки можуть бути використані для уточнення методології ідентифікації центрів зростання та адаптації інструментів регіональної політики України до вимог політики згуртованості ЄС.

Ключові слова: центр економічного зростання, політика згуртованості, мультиплікативний ефект, поліцентричний розвиток, агломераційні ефекти, spillover-ефекти, функціональні міські території, великі міста, середні міста, малі міста, кластер.

Lysyak N. M., Shchebel A. I. THE CONCEPTUAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF ECONOMIC GROWTH POLES IN THE FOCUS OF THE EUROPEAN UNION'S REGIONAL POLICY

The article provides a systematic overview of the conceptual foundations for developing economic growth poles within the framework of the European Union's regional policy. It reveals the essence of the economic growth pole category, which is based on the theoretical origins of the concept (growth poles, agglomeration effects, new economic geography) and its contemporary institutional interpretations in EU practice (growth poles and growth corridors; functional urban areas; integrated territorial instruments). A system of criteria for identifying economic growth poles is proposed in the context of Cohesion Policy and the place-based approach, including economic, locational, infrastructural, functional, urban, institutional, spatial connectivity, and temporal criteria. Through a cross-cutting analytical and theoretical perspective, the article identifies and evaluates the key development patterns of economic growth poles with regard to the quality of economic development, capitalization of intangible factors, dynamism, and controllability. It demonstrates that growth policy should be assessed not only through quantitative indicators (investment, employment, income), but also through sustainability, inclusiveness, adaptability, quality of the spatial environment, and the capacity to capitalize on intangible and unique resources such as knowledge, creative industries, institutions, and cultural capital. The authors outline the key challenges related to dynamising development and argue that these challenges reinforce the need for effective governance: while efficient markets are critical for growth, their "failures" require smart regulatory support that establishes rules and conditions for balanced development without substituting market mechanisms. The article systematizes new approaches to EU regional policy and identifies its core principles, financial instruments, investment priorities, innovations of the 2021–2027 programming period, and differences compared to previous periods. The contemporary principles and innovations of EU Cohesion Policy set the framework for supporting economic growth poles. Focusing on cities as growth poles, particularly small and medium-sized cities, creates preconditions for enhancing economic resilience, competitiveness, and innovative capacity of regions, while simultaneously reducing territorial disparities. The effectiveness of this model directly depends on the

ability of institutional policy to transform multiplicative and spillover growth effects from uncontrolled by-products of resource concentration into a purposefully regulated process of spatial diffusion of development.

Keywords: *economic growth poles; Cohesion Policy; multiplicative effect; polycentric development; agglomeration effects; spillover effects; functional urban areas (FUA); large, medium and small cities, cluster.*

Формулювання проблеми. Для України, особливо в умовах післявоєнного відновлення та деокупації, центри економічного зростання можуть виконувати роль опорних вузлів реконструкції економіки, платформ залучення інвестицій і повернення людського капіталу, а також стати основою нової регіональної політики, синхронізованої з підходами політики згуртованості Європейського Союзу, адже у 2025 р. Україна досягла середнього рівня відповідності стандартам Європейського Союзу за главою 22 «Регіональна політика та структурні інструменти», отримавши оцінку 2,5 бала. Цей показник перевищує результати Молдови, Грузії та Боснії і Герцеговини, проте поступається рівню Чорногорії, Албанії та Туреччини. Така динаміка свідчить про наявність істотних інституційних прогалів, які стримують повну відповідність нормам і процедурним вимогам політики згуртованості ЄС.

У практиці Європейського Союзу підтримка центрів економічного зростання є одним із ключових інструментів політики згуртованості: з одного боку, вона спрямована на підвищення конкурентоспроможності та інноваційності територій, з другого, – на зменшення територіальних диспропорцій шляхом керованого поширення ефектів зростання на ширші просторові утворення. Такий підхід є особливо релевантним для України, оскільки в умовах післявоєнного відновлення першочерговим завданням стає не лише відновлення, а й нарощування економічного потенціалу територій. Саме тому адаптація інструментів політики згуртованості ЄС в частині підтримки центрів економічного зростання може слугувати практичною основою для формування результативної та економічно орієнтованої регіональної політики України.

Аналіз останніх досліджень. Регіональна політика залишається у фокусі уваги як науковців, так і практиків, про що свідчить значна кількість наукових публікацій вітчизняних дослідників: І. Буднікевич, Н. Павліхи, С. Давимуки, І. Заблодської, В. Кравціва, В. Куйбіди, Н. Лукач, М. Максимчука, І. Сторонянської, С. Шульц, Ю. Стадницького та інших авторів.

Для порушеної теми методологічну основу становлять наукові праці, присвячені аналізу ролі урбанізації в економічному розвитку регіонів, зокрема дослідження впливу міст як центрів концентрації економічної активності на регіональні економічні процеси. Зазначені підходи ґрунтовно представлені в роботах М. Габреля, Б. Данилишина, М. Дьоміна, О. Карого, М. Мельник, Л. Шевчук, С. Шульц та інших науковців, у дослідженнях яких поєднуються економічні, просторові й інституційні аспекти регіонального розвитку.

Концептуальні засади та практичні аспекти реалізації регіональної політики Європейського Союзу ґрунтовно відображені у стратегічних і програмних документах ЄС, які становлять

методологічну основу відповідних досліджень для науковців України.

У сучасному науковому дискурсі центри економічного зростання все ще потребують поглибленого теоретичного осмислення як просторово-економічне явище та інструмент досягнення територіальної згуртованості. Попри значну кількість досліджень, відсутньою залишається методологія їхньої ідентифікації, що ускладнює аналіз, оцінювання та практичне застосування відповідних підходів у регіональній політиці. Актуалізується потреба в розробленні аналітичних моделей, здатних пояснювати механізми концентрації економічної активності, інституційних ресурсів і людського капіталу, а також вимірювання чинників, що генерують економічні ефекти в ширшому регіональному просторі.

Мега статті – обґрунтувати концептуальні засади формування центрів економічного зростання у фокусі регіональної політики Європейського Союзу з огляду на еволюцію теоретичних підходів, просторових моделей і інституційних механізмів реалізації політики згуртованості. Водночас вирішуватимуться такі завдання:

- розкрити сутність поняття «центр економічного зростання» та обґрунтувати критерії ідентифікації центрів економічного зростання, що відповідає підходам сучасної регіональної політики Європейського Союзу;
- здійснити теоретичне осмислення закономірностей формування і розвитку центрів економічного зростання;
- охарактеризувати інституційні та інструментальні механізми підтримки центрів економічного зростання в межах політики згуртованості ЄС.

Інформаційною основою дослідження слугуватимуть роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, а також стратегічні та програмні документи Євросоюзу [1-29].

Основні результати дослідження. Запровадження в науковий обіг поняття «центр економічного зростання» потребує уточнення і концептуальної деталізації, оскільки в економічній та регіональній літературі широко використовуються суміжні категорії: полюси зростання, центри / точки зростання, локомотиви розвитку, ядра економічної активності, центри конкурентоспроможності, інноваційні хаби та кластери тощо.

Поняття «полюс зростання» у науковій літературі трактується по-різному: як фокус концентрації та поширення економічних сил, що формують динаміку розвитку територій через домінантні галузі та їхні міжсекторальні зв'язки; як територіальний центр концентрації галузей, що динамічно зростають, здатний ієрархічно передавати імпульси розвитку на периферійні території [17]; як територіально-виробниче утворення, орієнтоване на експортні галузі

та спроможне генерувати розвиткові імпульси для периферії через прямі та зворотні міжгалузеві зв'язки [15].

Використання поняття «кластер» вказує на просторово локалізовану систему взаємопов'язаних підприємств, науково-освітніх установ, інноваційних та інституційних акторів, об'єднаних спільною або взаємодоповнюваною спеціалізацією, спільними ринками, ресурсами та знаннєвими потоками. Кластери формуються навколо спільної спеціалізації, спільних ресурсів і знаннєвих потоків та спрямовані передусім на підвищення конкурентоспроможності учасників [22]. Кластери можуть розглядатися як структурні елементи або функціональні підсистеми полюсів зростання, однак не тотожні їм за масштабом впливу, механізмами взаємодії та роллю у формуванні просторової динаміки регіонального розвитку.

У межах теоретичних підходів полюс зростання може інтерпретуватися насамперед як галузева домінанта без жорсткої просторової фіксації, що акцентує увагу на структурі виробництва та міжгалузевих зв'язках. Просторовий вимір центрів економічного зростання ґрунтується на ідеї, що саме великі міста, які забезпечують концентрацію економічної активності, послуг і людського капіталу, формують зони економічного впливу різного масштабу [13]. Роль міст як провідних центрів економічного зростання в регіональному просторі підсилюють агломераційні ефекти, оскільки концентрація економічної активності відбувається в просторах із високою ємністю ринку, розвинутою інфраструктурою, можливостями масштабування виробництва та значною концентрацією людського капіталу [14].

У межах політики згуртованості ЄС центри економічного зростання розглядаються як ресурсні осередки, в яких концентруються фінансові потоки, науково-освітні установи, урбаністична та інженерна інфраструктура, людський капітал і інноваційна діяльність [9]. В європейській регіональній політиці концепція центрів економічного зростання набула розвитку в підході *growth poles & growth corridors*, відповідно до якого «полюси зростання» (*growth poles*) – це міста або міські агломерації, які є локалізованими осередками концентрації інвестицій та економічної активності, тоді як «коридори зростання» (*growth corridors*) забезпечують просторову зв'язаність між ними через розвиток транспортної та інженерної інфраструктури [5].

Важливо підкреслити, що у фокусі регіональної політики Європейського Союзу центри економічного зростання трактуються як ізольовані «локомотиви» розвитку та розглядаються як взаємопов'язані елементи поліцентричної просторової моделі. У цьому контексті центр зростання – це не лише велике місто, а територія зі специфічною конфігурацією соціально-економічних умов, концентрацією талантів, інституцій і можливостей, розвиток якої має ґрунтуватися на локальних даних, аналітичних оцінках і територіально орієнтованих (*place-based*) стратегіях.

Зазначений підхід доповнюється концепцією *Functional Urban Areas (FUA)*, розробленою

Організацією економічного співробітництва та розвитку спільно з інституціями ЄС, яка зміщує акцент з адміністративних меж на реальні функціональні зв'язки між містами та навколишніми територіями, насамперед у сфері ринку праці та мобільності населення. Концепція передбачає функціонування міських центрів та агломерацій як ядер економічної активності, навколо яких формується ширший функціональний простір розвитку. Провідна роль таких територій зумовлена наявністю розвинутого та диверсифікованого ринку праці, концентрацією університетів і дослідницьких установ, розвитком високотехнологічних секторів, високим рівнем транспортної доступності, а також сформованими підприємницькими та інноваційними екосистемами [3; 5].

Узагальнюючи наукові підходи до трактування досліджуваного поняття, доцільно насамперед акцентувати увагу на економічній природі відповідних процесів і явищ. Економічне зростання характеризує передусім кількісні зміни соціально-економічних процесів у містах і регіонах, зокрема зростання зайнятості, обсягів інвестицій, доходів бюджетів, а також збільшення обсягів виробництва в економіці. У територіальному вимірі економічне зростання проявляється у створенні нових робочих місць, зростанні доходів населення, розширенні податкової бази та у формуванні фінансових можливостей для інвестування в розвиток інженерної, транспортної та соціальної інфраструктури. Натомість використання поняття «центр» акцентує увагу на просторовому аспекті розвитку та вказує на зосередженість економічних об'єктів і видів діяльності в межах певної території. У цьому сенсі центр розглядається як просторово локалізоване місце концентрації підприємств, організацій, установ та інших структур, об'єднаних спільною або взаємодоповнюваною діяльністю, наявністю спільної інфраструктури та допоміжних виробництв.

Отже, доцільно виокремити сукупність критеріїв, що дають змогу ідентифікувати центри економічного зростання:

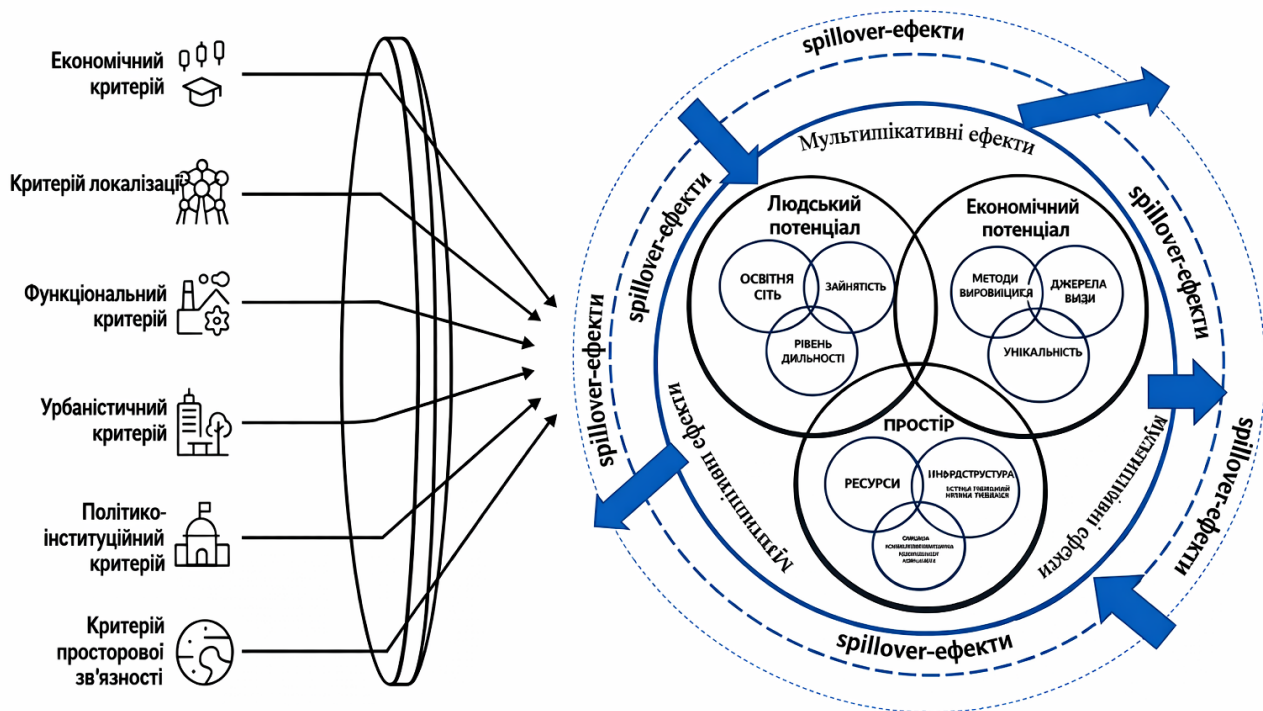
- економічний критерій як здатність території формувати конкурентоспроможну та інноваційно орієнтовану економіку. Охоплює наявність диверсифікованого ринку праці, університетів, дослідницьких центрів та інноваційних хабів, а також високий рівень підприємницької активності;
- критерій локалізації відображає просторову концентрацію ресурсів та економічної активності в просторі, зосередження різних видів інфраструктури – транспортної, інженерної, енергетичної та комунікаційної – у межах обмеженої території, що формує значні зовнішні ефекти для суб'єктів господарювання;
- функціональний критерій, що значною мірою визначає спеціалізацію території та її роль у регіональній системі розселення (домінантний функціональний профіль (промисловий, науково-освітній, логістичний, курортний тощо));

- урбаністичний критерій охоплює якість просторового середовища, ефективність землекористування, щільність і структуру забудови, розвиток транспортної та інженерної інфраструктури;
- політико-інституційний критерій характеризує рівень державної та регіональної підтримки, передбачає надання території спеціального адміністративного або функціонального статусу (адміністративний центр регіону, спеціальна економічна зона, індустріальний парк, інноваційний кластер тощо), а також наявність інституційних механізмів стимулювання розвитку, зокрема інструментів стратегічного планування;
- критерій просторової зв'язності та інтеграції характеризує залученість центру економічного зростання до регіональних і міжрегіональних потоків; охоплює функціональну інтеграцію з навколишніми громадами, узгодженість

просторово-планувальних рішень, транспортну доступність і мобільність робочої сили й бізнесу;

- часовий критерій забезпечує ефективне функціонування центру економічного зростання в часовому вимірі.

У цьому дослідженні використовуємо термін «центр економічного зростання» – територіально локалізований осередок, у межах якого відбувається концентрація економічних ресурсів, інноваційної діяльності, людського капіталу та інституцій. Характеризується спільним територіальним капіталом, сильними внутрішніми зв'язками й взаємозалежністю механізмів розвитку між міськими, приміськими та сільськими територіями. Така територія охоплює зону безпосереднього щоденного впливу (місця праці та проживання), а також ширший простір потенційних можливостей економічного розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Логіко-структурна схема центру економічного зростання

Джерело: розроблено авторами.

Термін «центр економічного зростання» слід чітко відрізнити від суміжних за змістом понять для уникнення його використання як синоніма або «замінника» уже усталених термінів, що лише поглиблює наявну термінологічну невизначеність. Використання поняття «центр економічного зростання» насамперед акцентує увагу на мультиплікативному ефекті, тобто на концентрації об'єктів і видів економічної діяльності, здатних генерувати імпульси розвитку та поширювати їх за межі первинного осередку. Мультиплікативний ефект проявляється через вплив окремих базових процесів,

що лежать в основі розвитку міста або території (наприклад промислового виробництва) на взаємопов'язані з ними процеси – зростання чисельності населення, розвиток сфери послуг, розширення ринку праці тощо. Отже, первинний економічний імпульс, сформований у межах центру економічного зростання, породжує додаткові доходи, обсяги виробництва та зайнятості, а його сукупний ефект у кілька разів перевищує початкові інвестиційні вкладення. Мультиплікативний ефект доповнюють spillover-ефекти (ефекти поширення) – вторинні, опосередковані наслідки економічної активності, що

виникають за межами безпосереднього осередку зростання та впливають на суміжні території, галузі або соціальні групи без прямого ринкового обміну. У теорії регіонального розвитку spillover-ефекти розглядаються як ключовий механізм територіальної дифузії економічного зростання [5; 6]. Отже, центр зростання генерує мультиплікативний ефект всередині ядра (підприємства – зарплати – послуги – податки), а потім частина цього ефекту поширюється назовні (постачальники – маятникова міграція – інновації – інфраструктура).

У практиці Європейського Союзу сформувалося кілька інституційно визнаних просторових форм центрів економічного зростання: метрополійні регіони; функціональні міські території (FUA) – міста разом із зоною щоденних маятникових переміщень; міські агломерації – просторово інтегровані системи поселень; інноваційні та виробничі кластери – секторально орієнтовані осередки зростання.

Зважаючи на зазначений підхід, в Україні до центрів (точок) економічного зростання доцільно відносити насамперед міста – обласні центри, які не лише виконують функцію концентрації економічної активності, людського капіталу та інституцій розвитку, але і характеризуються високою мобільністю населення, інтенсивним інформаційним обміном і розвиненими можливостями економічної кооперації. Серед обласних центрів України як потенційні ядра агломераційного розвитку виокремлюють найбільші – Львів, Харків, Одеса, Запоріжжя та Дніпро, які відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2027 року віднесено до агломерацій [28]. Зауважимо, що агломерації та метрополійні утворення в Україні фактично сформувалися як функціональні просторово-економічні системи, однак досі не закріплені в нормативно-правовому полі як самостійні об'єкти державного та регіонального регулювання, що істотно обмежує можливості цілеспрямованого управління ними та координації розвитку [25; 27]. Точна й однозначна ідентифікація агломераційних центрів в Україні повинна супроводжуватися детальним аналізом. За відсутності таких досліджень можливе лише узагальнене виокремлення потенційних агломерацій, що зводиться до констатації наявності в окремих містах певних агломераційних процесів і часткової реалізації відповідних функцій. Доцільним є запровадження класифікації міст, узгодженої з європейською практикою, що дало би змогу диференціювати інструменти підтримки міського розвитку відповідно до просторової ролі міст і викликів післявоєнного відновлення.

Проте не лише великі міста-обласні центри, але і малі та середні міста мають значний потенціал економічного зростання завдяки доступності до більших ресурсів і перевагам перед іншими типами об'єднаних територіальних громад, зокрема сільськими та селищними, в яких об'єдналися лише сільські населені пункти. Довід європейських країн свідчить, що приблизно 78% ВВП ЄС формується за межами великих центральних міст. Подібну тенденцію засвідчують і дані ОЕСР: у XXI ст. 73%

приросту економічного зростання припадало на регіони, що не належать до найбільших урбанізованих центрів [20]. Прикладами успішної трансформації таких міст є перетворення Ірландії з аграрної країни на одного з європейських лідерів інноваційної економіки; створення вакцини BioNTech у Майнці (місті середнього розміру в Німеччині); феномен німецьких «прихованих чемпіонів»; зростання ІКЕА у невеликому шведському місті Ельмгулт і розвиток Inditex у Галісії, регіоні Іспанії, який тривалий час вважали економічною периферією [5; 6]. В умовах децентралізації малі поселення отримують нові перспективи – виробництво екологічних продуктів як альтернативи новим агрохолдингам і розвиток нових форм рекреації. Збільшення дисперсності структури розселення, неефективний перерозподіл ресурсів на користь малих міст і селищ, відставання їх у соціально-економічному розвитку є чинником гальмування розвитку держави.

Вищенаведене зумовлює необхідність теоретичного узагальнення підходів до формування центрів економічного зростання як інструменту подолання просторових диспропорцій і підвищення ефективності регіональної політики. У дослідженні застосовано «перехресний» підхід, що поєднує теоретичне осмислення процесів розвитку центрів економічного зростання крізь призму парадигмальних зрушень у теоріях регіонального розвитку, містобудування та регіонального планування, соціології міст та управлінських теоріях тощо. Такий підхід є принципово важливим для комплексного розуміння механізмів формування центрів економічного зростання. Концептуальні підходи до розвитку розкрито, узагальнено та оцінено стосовно якості розвитку, динамізму, ролі нематеріальних і унікальних чинників в економіці, а також керованості.

Якість економічного розвитку. Економічне зростання як досягнення кількісних результатів залишається вкрай необхідним у контексті формування центрів економічного зростання, оскільки саме воно створює основу матеріального добробуту та підвищення рівня життя, що є особливо актуальним в умовах повоєнного відновлення економіки. Натомість якість економічного розвитку слід розглядати як цілеспрямовані, довготермінові та інституційно закріплені перетворення, засновані на виявлених закономірностях функціонування економіки міст. Такий розвиток відображає ширші цілі, зміщує пріоритети до соціальних, екологічних, а також і територіальних завдань. Якісні перетворення передбачають структурні трансформації у сфері власності, продуктивності праці, зайнятості, системі соціального забезпечення та інших суспільних відносинах. З позицій містобудування розвиток передбачає ускладнення просторової організації, яке слід розглядати у взаємозв'язку з перспективним територіальним розширенням окремих підсистем. Таке розширення сприятиме: (а) підвищенню ефективності використання ресурсів зовнішнього середовища; (б) усуненню чинників, що спричиняють погіршення стану природного довкілля; (в) забезпеченню стійкості як здатності реагувати на зовнішні виклики, передусім пов'язані зі змінами

клімату, техногенними катастрофами та тероризмом; (в) інклюзивності, що забезпечує доступ до ресурсів, освіти, працевлаштування та активної участі кожного в соціально-економічному житті. Отже, якість економічного розвитку постає не як альтернатива зростанню, а як його змістовне переосмислення. Щодо центрів економічного зростання, то варто говорити про інтегрований розвиток як процес досягнення просторових, економічних, соціальних, безпекових, екологічних довгострокових цілей у певному часовому проміжку, спрямованих на вирішення та узгодження ключових завдань соціально-економічного розвитку та просторової організації центрів економічного зростання.

Розширення та підвищення економічного потенціалу шляхом капіталізації нематеріальних чинників. Сучасна економіка дедалі більшою мірою ґрунтується на видах діяльності, які раніше не відігравали визначальної ролі в економіці міст, проте прямо та опосередковано впливають на соціально-економічну динаміку центрів економічного зростання. Йдеться насамперед про чинники, що формують знанняву, інноваційну, культурну та інституційну спроможність територій і водночас мають виражену економічну цінність.

Новими формами міського капіталу стають цифрові технології та рішення «розумного міста», які оптимізують виробничі, інженерні, транспортні та енергетичні процеси, а також розширюють доступ населення до публічних і муніципальних послуг [23]. Важливу роль відіграють і екологічно орієнтовані технології, зокрема альтернативні джерела енергії, інноваційні будівельні рішення та системи управління відходами, що сприяють зменшенню ресурсної залежності економіки та підвищенню її енергоефективності [2]. Суттєвим чинником формування доданої вартості в міській економіці є інноваційні, креативні, медійні та культурні індустрії, здатні генерувати інтелектуальну власність, творчі продукти та нові бізнес-моделі [12]. Доповнюють цю структуру фінансові й бізнес-послуги, які зміцнюють позиції міст як центрів економічної активності та забезпечують функціонування складних економічних і управлінських систем.

Окреме місце у структурі міського капіталу посідають події практики та «економіка подій», що підвищують атрактивність міського середовища, стимулюють туристичні потоки та створюють додаткові джерела доходів для місцевої економіки. Значущу роль відіграють також унікальні культурні традиції та соціальні практики, притаманні окремим територіям і таким, що не підлягають простому відтворенню в інших просторових контекстах. Сукупно ці елементи ідентифікують власні конкурентні ніші, а також переваги територій і не можуть бути ефективно відтворені або перенесені без урахування локального контексту.

Доцільно говорити не про протиставлення матеріального й нематеріального вимірів розвитку, а про їхню конвергенцію та взаємопроникнення. Тому одним із головних завдань регіональної політики стає ідентифікація, вимірювання та інтеграція

нематеріальних і унікальних ресурсів у стратегічне бачення розвитку урбанізованих систем.

Динамізм та інертність центрів зростання. Для сьогоденної економіки характерна динамізація, швидкоплинність, швидка змінюваність усіх економічних процесів. Динамізм у розвитку центрів економічного зростання безпосередньо пов'язаний із технологічними та інноваційними зрушеннями, які відіграють роль каталізаторів структурних змін (зокрема сприяють через прискорення обігу фінансових капіталів, розширення доступу до ринків товарів і послуг), створюють можливості для оптимізації управління ресурсами, знижуючи екологічне навантаження завдяки «розумним» рішенням, а також зумовлюють зміну соціальної поведінки й навантаження на інфраструктуру міста.

Технології докорінно трансформують економіку й суспільство, однак мають суперечливий характер: з одного боку, вони відкривають безпрецедентні можливості для людського прогресу, а з другого, – зумовлюють ризики соціальної та просторової фрагментації, посилюють потенціал дестабілізації і виникнення конфліктів. Принципово важливо наголосити: якщо для сільських і периферійних територій цифрові технології здатні частково компенсувати структурні обмеження, пов'язані з низькою щільністю населення та просторовою віддаленістю, то для міст як центрів економічного зростання цифрова трансформація супроводжується ефектом «поляризації» ринку праці, адже зростає попит на висококваліфіковану працю, тоді як більшість новостворених робочих місць концентрується в низькокваліфікованих сегментах із нижчим рівнем оплати праці. Частка робочих місць із високим ризиком автоматизації в регіонах країн-членів ОЕСР варіює в широкому діапазоні – від 4 до 39%, що відображає суттєву просторову нерівномірність впливу цифрових трансформацій на ринки праці [26]. У межах політики згуртованості Європейського Союзу така ситуація розглядається як виклик територіальній згуртованості та соціальній інклюзії, що зумовлює необхідність адаптації регіональних стратегій зайнятості та систем підготовки кадрів до нових технологічних реалій [20; 24].

Є також інші ризики впливу технологій, зокрема у сферах захисту приватності, кібербезпеки та цифрової залежності, що набуває особливої актуальності для великих міських центрів як осередків концентрації даних і цифрових сервісів [19]. Ще один аспект – формування податкової бази територій через зміни у структурі зайнятості, доходах бізнесу, формах економічної діяльності тощо. Динамізація зумовлює структурні конфлікти між соціально-економічними процесами в містах, які характеризуються відносною гнучкістю та швидкою адаптацією до змін, і просторовим потенціалом, що за своєю природою є значно інертнішим до зовнішніх впливів. Типовим проявом такої асиметрії є ситуації, коли будівельні проекти реалізуються у відносно короткі терміни, тоді як транспортні, інженерні та соціальні інфраструктурні системи мають довгі інвестиційні цикли, потребують тривалого планування, міжсекторальної координації та значних ресурсів.

Необхідно оцінити просторові можливості та майбутні потреби розвитку, а також визначити пріоритети міської політики, зокрема в умовах прискорених структурних змін та обмеженості ресурсів.

Керованість розвитку центрів економічного зростання. Ефективне функціонування ринкової системи розглядається як ключова передумова економічного зростання, підвищення продуктивності та інноваційної динаміки. Однак ринкові механізми не є достатніми для забезпечення ефективного територіального розподілу ресурсів як у коротко-, так і в довгостроковій перспективі. Значна економічна нерівність у просторі та зростання внутрішньодержавних регіональних розривів формують «територіальні пастки розвитку» (territorial development traps), у межах яких низька продуктивність, слабка інвестиційна привабливість і відтік людського капіталу взаємно підсилюють одне одного. Особливо вразливими в цьому контексті є сільські та периферійні території. У 2022 р. 24,7% дітей у Європейському Союзі перебували під загрозою бідності або соціальної ізоляції, причому цей показник має чітко виражений територіальний вимір і тісно корелює з доступністю базових публічних послуг, транспортної та соціальної інфраструктури [11].

Навіть за умов ефективного функціонування ринку виникає потреба в регуляторному впливі на процеси забруднення та зміни клімату, конфлікти, суспільні суперечки через проблеми, які не вирішуються, безробіття, шкідливі наслідки та ін., що мають системний характер і не можуть бути ефективно усунені виключно ринковими інструментами. Регулювання спрямоване не лише на компенсацію ринкових «провалів», але й на створення умов, за яких ринки функціонують більш збалансовано, визначаючи межі та форми економічних процесів без втручання в їхню сутність. До пріоритетних у межах розвитку центрів економічного зростання доцільно віднести такі сфери керованого впливу: розвиток науково-аналітичної бази міської політики; адаптацію до безпекових викликів; регулювання ринків праці і житла для зменшення соціально-економічних нерівностей; посилення інституційного партнерства й горизонтальної координації органів влади; інвестування в якість міського середовища та людський капітал; усунення структурних бар'єрів для впровадження інновацій і вдосконалення земельної політики.

Керованість у розвитку центрів економічного зростання – це не посилення адміністративного контролю, а підвищення інституційної спроможності та ролі влади як регулятора, що базується на розумінні поточних тенденцій та стратегічних пріоритетів. У довгостроковій перспективі така керованість здатна посилювати економічні ефекти функціонування центрів економічного зростання та зменшувати системні втрати, пов'язані із просторовими, соціальними й інфраструктурними дисбалансами. Водночас ефективне управління передбачає забезпечення балансу між регуляторним впливом і самоорганізованою динамікою міського

середовища, оскільки надмірне регулювання обмежує адаптивність і здатність центрів зростання реагувати на структурні зміни, тоді як недостатній рівень регулювання або зловживання владними повноваженнями призводять до втрати контролю за процесами в містах.

Підходи до регулювання центрів економічного зростання в контексті політики згуртованості ЄС. В умовах адаптації регіональної політики України до європейських підходів та з огляду на логіку політики згуртованості Європейського Союзу доцільно розглядати центри економічного зростання як найважливіші елементи просторової організації та розвитку регіонів, здатні забезпечувати кероване поширення ефектів зростання, зменшення територіальних диспропорцій та підвищення стійкості регіональних систем. Тут доцільно виокремити основні підходи до регулювання розвитку центрів економічного зростання, сформовані у практиці політики згуртованості ЄС та релевантні для адаптації в Україні:

- фокус на міста як центри зростання може бути ефективним механізмом підвищення загальної економічної стійкості, інноваційності та конкурентоспроможності регіонів: для стимулювання конкурентоспроможності та інноваційності, а також для зменшення територіальних диспропорцій завдяки керованому поширенню ефектів зростання на ширші простори. Малі та середні міста можуть відігравати провідну роль у регіональному розвитку, зокрема завдяки транспортній доступності та наявності базових послуг;
- розвиток центрів економічного зростання дедалі тісніше інтегрується з екологічною парадигмою сталого та стійкого розвитку. Післявоєнна відбудова створює можливість переосмислення розвитку міст на засадах енергоефективності, відновлюваної енергетики, ресурсоефективності, що відповідає логіці «зеленого переходу» ЄС. Паралельно зростає роль локальних економік, зорієнтованих на власний ресурсний потенціал і територіальну специфіку;
- концентрація ресурсів у великих містах як центрах зростання підсилює ризики асиметричних spillover-ефектів, що може посилювати периферійність окремих територій. Саме тому (за аналогією з політикою згуртованості ЄС) spillover-ефекти мають розглядатися не як автоматичний результат концентрації, а як керований процес, що потребує інструментів міжтериторіальної співпраці, координації та інтегрованого просторового планування, зокрема у сферах розвитку інфраструктури всіх видів, мобільності, екологічності, функціонування ринків);
- розвиток інституційного партнерства та горизонтальної координації є чинником для інтеграції міст у світові ланцюги створення доданої вартості через розвиток зовнішньої торгівлі, залучення інвестицій, розвиток

туризму та міграційного потенціалу. Ефективне інституційне партнерство передбачає налагодження зв'язків між органами влади, бізнесом, науковими установами та громадянським суспільством, що забезпечує координацію політик на локальному, регіональному й національному рівнях;

- через війну посилюється увага до безпекового виміру регіональної політики, що охоплює також економічну стійкість, енергетичну та продовольчу автономію тощо, виводить на перший план значення таких чинників, як розвиток критичної інфраструктури, стійкість логістичних і постачальних ланцюгів, а також ефективне управління генеральними об'єктами транспортної, енергетичної та цифрової (ІКТ) інфраструктури.

Отже, інструментарій регіональної політики Європейського Союзу формує цілісну систему відповідей на визначальні виклики регіонального розвитку України, поєднуючи економічну ефективність, соціальну згуртованість і просторову збалансованість у межах place-based та поліцентричної моделі розвитку.

Висновки. Розкрито сутність поняття «центр економічного зростання», запропоновано систему критеріїв ідентифікації центрів економічного зростання, що формує методологічну основу для порівняння центрів і диференціації інструментів підтримки для великих, середніх і малих міст.

Особливістю центрів економічного зростання як просторово локалізованого ядра концентрації ресурсів, людського капіталу, видів економічної діяльності та інституцій, здатного генерувати мультиплікативні ефекти в межах ядра і spillover-ефекти за його межами. Політика зростання має оцінюватися не лише через кількісні показники (інвестиції, зайнятість, доходи), а й через стійкість, інклюзивність, адаптивність, якість просторового середовища та здатність капіталізувати нематеріальні й унікальні ресурси (знання, креативні індустрії, інституції, культурний капітал). Визначено ключові виклики динамізації розвитку та доведено, що вони підсилюють потребу в керованості: ефективний ринок є критично важливим для зростання, однак його «провали» вимагають розумного регуляторного супроводу, який встановлює правила й умови збалансованого розвитку без підміни ринкових механізмів.

Сучасні принципи та новації політики згуртованості Європейського Союзу формують рамкові умови підтримки центрів економічного зростання. Фокус на міста як центри зростання, зокрема малі та середні, створює передумови для підвищення економічної стійкості, конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу регіонів і водночас сприяє зменшенню територіальних диспропорцій. Ефективність такої моделі безпосередньо залежить від здатності інституційної політики перетворювати мультиплікативні та spillover-ефекти зростання з некерованого побічного наслідку концентрації

ресурсів на цілеспрямовано регульований процес просторової дифузії розвитку.

Список використаних джерел

1. Barca F. *An Agenda for a Reformed Cohesion Policy*. Brussels: European Commission, 2009. URL: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/regi/dv/barca_report_/barca_report_en.pdf
2. Bulkeley H. *Cities and Climate Change*. Routledge, 2013.
3. Capitalisation of local potential in territorial development policies: Resolution No.1 of the 17th session of the Council of Europe Conference of Ministers responsible for Spatial Planning. Dated 2017, Nov 3. URL: <https://rm.coe.int/the-17th-session-of-the-council-of-europe-conference-of-ministers-resp/16807670ac>
4. *The role of regions and cities in strengthening EU resilience and security*. Brussels, 2022. URL: <https://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Pages/Strengthening-EU-resilience.aspx>
5. Dijkstra L., Poelman H., Veneri P. *The EU-OECD definition of a functional urban area*. OECD, 2019. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/12/the-eu-oecd-definition-of-a-functional-urban-area_cef4a128/d58cb34d-en.pdf
6. Territorial impacts of the war in Ukraine. In: *The state of the regions, cities and villages in the areas of socio-economic policies*. Commission for Economic Policy. EU, 2022.
7. *Language use and cultural diversity in European media*. Geneva: EBU, 2023. URL: <https://www.ebu.ch/publications/research>
8. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions on the EU Security Union Strategy, dated 2020, Jul. 24. *EUR-Lex.europa.eu: Website*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605>
9. *The Future of Cities – Opportunities, Challenges and the Way Forward*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
10. *People at risk of poverty or social exclusion in 2022*. Eurostat: Website. 14.06.2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230614-1>
11. *25% of children at risk of poverty or social exclusion in 2022*. Eurostat: Website. 27.09.2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20230927-1>
12. Florida R., Adler P., Mellander Ch. The city as innovation machine. *Regional Studies*. 2017. Vol. 51(1). Pp. 86-96. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1255324>
13. Fujita M., Thisse J. F. *Economics of agglomeration: Cities, industrial location, and globalization*. 2nd ed. Cambridge University Press, 2013.
14. Krugman P.R. First Nature, Second Nature, and Metropolitan Location. *NBER Working Paper*. 1991. No. w3740. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=282684
15. Lasuén J.R. Urbanisation and development. *Urban Studies*. 1973. Vol 10(2). Pp. 163-188. DOI: <https://doi.org/10.1080/00420987320080341>

16. Lucas R. E. On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary Economics*. 1988. Vol. 22(1). Pp. 3-42. DOI: [https://doi.org/10.1016/0304-3932\(88\)90168-7](https://doi.org/10.1016/0304-3932(88)90168-7)
17. McConnell C. R., Brue S. L., Flynn S. M. *Economics: Principles, Problems, and Policies*. 21st ed. New York: McGraw-Hill Education, 2018.
18. *A Territorial Approach to the Sustainable Development Goals*: Synthesis report. Paris: OECD Publishing, 2020. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/02/a-territorial-approach-to-the-sustainable-development-goals_1109322e/e86fa715-en.pdf, DOI: <https://doi.org/10.1787/e86fa715-en>
19. *OECD Digital Economy Outlook 2021: Report*. Paris: OECD Publishing, 2021. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook/volume-2021/issue-1_edfbca02-en/full-report.html, DOI: <https://doi.org/10.1787/edfbca02-en>
20. *OECD Employment Outlook 2022: Building Back More Inclusive Labour Markets*. Paris: OECD Publishing, 2022. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-employment-outlook-2022_1bb305a6-en.html, DOI: <https://doi.org/10.1787/1bb305a6-en>
21. Perroux F. Economic space: Theory and applications. *The Quarterly Journal of Economics*. 1950. Vol. 64(1). Pp. 89-104. URL: <https://academic.oup.com/qje/article-abstract/64/1/89/1867746>, DOI: <https://doi.org/10.2307/1881960>
22. Porter M. E. Clusters and the new economics of competition. *Harvard Business Review*. 1998. Vol. 76(6). Pp. 77-90. URL: <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>
23. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva: World Economic Forum, 2016.
24. *Human Development Report 2023/2024*. UNDP, 2024. URL: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf>
25. Габрель М. М., Лисяк Н. М., Хром'як Й. Я. Економічно-просторові взаємодії в моделюванні розвитку Львівської агломерації. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр.* 2024. № 5(276). С. 79-93. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13214974>
26. Лисяк Н. М. *Інтегрований розвиток урбанізованих систем*: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2025. 312 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20250006.pdf>
27. *Метрополійні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації*: монографія / наук. ред. М. І. Мельник. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2016. 550 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20160301f.pdf>
28. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
29. Сторонянська І. З., Бенюк Л. Я. Нова регіональна політика ЄС: особливості реалізації в контексті сучасних викликів та ризиків. *Регіональна економіка*. 2023. № 1(159). С. 5-13. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-1-1>

References

1. Barca, F. (2009). *An agenda for a reformed cohesion policy*. Brussels: European Commission. Retrieved from https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/regi/dv/barca_report_/barca_report_en.pdf
2. Bulkeley, H. (2013). *Cities and Climate Change*. Routledge.
3. *Capitalisation of local potential in territorial development policies* (2017). Resolution No. 1 of the 17th session of the Council of Europe Conference of Ministers responsible for Spatial Planning. Dated 2017, Nov 3. Retrieved from <https://rm.coe.int/the-17th-session-of-the-council-of-europe-conference-of-ministers-resp/16807670ac>
4. *The role of regions and cities in strengthening EU resilience and security* (2022). Brussels. Retrieved from <https://cor.europa.eu/en/documentation/studies/pages/strengthening-eu-resilience.aspx>
5. Dijkstra, L., Poelman, H., & Veneri, P. (2019). *The EU-OECD definition of a functional urban area*. OECD. Retrieved from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/12/the-eu-oecd-definition-of-a-functional-urban-area_cef4a128/d58cb34d-en.pdf
6. Territorial impacts of the war in Ukraine (2022). *The state of the regions, cities and villages in the areas of socio-economic policies*. Commission for Economic Policy. EU.
7. *Language use and cultural diversity in European media* (2023). Geneva: EBU. Retrieved from <https://www.ebu.ch/publications/research>
8. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions on the EU Security Union Strategy (2024). Dated 2020, Jul. 24. *EUR-Lex.europa.eu*: Website. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605>
9. *The Future of Cities – Opportunities, Challenges and the Way Forward* (2019). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
10. *People at risk of poverty or social exclusion in 2022* (2023, Jun 14). Eurostat: Website. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat>
11. *25% of children at risk of poverty or social exclusion in 2022* (2023, Sep 27). Eurostat: Website. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20230927-1>
12. Florida, R., Adler, P., & Mellander, Ch. (2017). The city as innovation machine. *Regional Studies*, 51(1), 86-96. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1255324>
13. Fujita, M., & Thisse, J. F. (2013). *Economics of agglomeration: Cities, industrial location, and globalization*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.

14. Krugman, P. R. (1991). *First nature, second nature, and metropolitan location*. NBER Working Paper, w3740. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=282684
15. Lasuén, J. R. (1973). Urbanisation and development. *Urban Studies*, 10(2), 163-188. DOI: <https://doi.org/10.1080/00420987320080341>
16. Lucas, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary Economics*, 22(1), 3-42. DOI: [https://doi.org/10.1016/0304-3932\(88\)90168-7](https://doi.org/10.1016/0304-3932(88)90168-7)
17. McConnell, C. R., Brue, S. L., & Flynn, S. M. (2018). *Economics: Principles, problems, and policies*. 21st ed. New York: McGraw-Hill Education.
18. *A territorial approach to the Sustainable Development Goals: Synthesis report (2020)*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/02/a-territorial-approach-to-the-sustainable-development-goals_1109322e/e86fa715-en.pdf, DOI: <https://doi.org/10.1787/e86fa715-en>
19. *OECD digital economy outlook 2021: Report (2021)*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook/volume-2021/issue-1_edfbca02-en/full-report.html, DOI: <https://doi.org/10.1787/edfbca02-en>
20. *OECD employment outlook 2022: Building back more inclusive labour markets (2022)*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/oecd-employment-outlook-2022_1bb305a6-en.html, DOI: <https://doi.org/10.1787/1bb305a6-en>
21. Perroux, F. (1950). Economic space: Theory and applications. *The Quarterly Journal of Economics*, 64(1), 89-104. Retrieved from <https://academic.oup.com/qje/article-abstract/64/1/89/1867746>, DOI: <https://doi.org/10.2307/1881960>
22. Porter, M. E. (1998). Clusters and the new economics of competition. *Harvard Business Review*, 76(6), 77-90. Retrieved from <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>
23. Schwab, K. (2016). *The fourth industrial revolution*. Geneva: World Economic Forum.
24. *Human development report 2023/2024 (2024)*. UNDP. Retrieved from <https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf>
25. Habrel, M. M., Lysyak, N. M., & Khromyak, Y. Ya. (2024). Ekonomichno-prostorovi vzayemodiyi v modelyuvanni rozvytku L'vivs'koyi ahlomeratsiyi [Economic and spatial interactions in the modeling of development of Lviv agglomeration]. In *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Market Relations Development in Ukraine]*: Vol. 5(276) (pp. 79-93). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13214974> [in Ukrainian].
26. Lysyak, N. M. (2025). *Intehrovanyy rozvytok urbanizovanykh system [Integrated development of urbanized systems]*. Lviv: Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of NAS of Ukraine. Retrieved from <https://ird.gov.ua/irdp/p20250006.pdf> [in Ukrainian].
27. Melnyk, M. I. (Ed.). (2016). *Metropoliyni funktsiyi velykykh mist Ukrainy: potentsial rozvytku ta perspektyvy realizatsiyi [Metropolitan functions of large cities of Ukraine: Development potential and implementation prospects]*. Lviv: Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of NAS of Ukraine. (Series «Problems of Regional Development»). Retrieved from <http://ird.gov.ua/irdp/p20160301f.pdf> [in Ukrainian].
28. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi stratehiyi rehional'noho rozvytku na 2021-2027 roky [On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027] (2020). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2020, Aug 05, 695. *Legislation of Ukraine: Website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
29. Storonyanska, I. Z., & Benovska, L. Ya. (2023). Nova rehional'na polityka Ukrainy: instrumentariy ta napryamy reahuvannya v umovakh suchasnykh vyklykiv [New regional policy of Ukraine: tools and directions of response in the context of modern challenges]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 107(1), 5-13. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-1-1> [in Ukrainian].

Надійшло 09.11.2025 р.